

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

**Správa o kontrole realizácie záverečnej skúšky v strednej odbornej škole
v školskom roku 2008/2009 v SR**

Cieľom tematickej inšpekcie bolo zistiť stav realizácie záverečnej skúšky v strednej odbornej škole (SOŠ). Školskí inšpektori vykonali inšpekcie v **33** SOŠ (6,8 % z celkového počtu stredných odborných škôl v SR), z toho bola **1** škola súkromná a **1** s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským. Záverečné skúšky (ZS) konalo celkom 697 žiakov, z nich 294 za účasti **27** zástupcov profesijných komôr.

Príprava škôl na záverečné skúšky

Krajské školské úrady v určenej lehote menovali predsedov skúšobných komisií, jeden z menovaných (Trnavský kraj) nespĺňal požadovanú dĺžku pedagogickej praxe. Rovnako v termíne, s výnimkou subjektu v Košickom kraji, riaditelia škôl ustanovili do skúšobných komisií stálych a ďalších členov z radov interných pedagogických zamestnancov, akceptovali zákonom danú dĺžku pedagogickej praxe podpredsedov. Porušenia sa zistili v SOŠ Trnavského kraja, kde niektoré komisie boli zložené aj z prísediacich členov, alebo funkciu triedneho učiteľa a funkciu učiteľa odborných predmetov, resp. majstra odbornej výchovy vykonával jeden pedagogický zamestnanec. V kontrolovanom odbore školy Košického kraja nebol do komisie menovaný triedny učiteľ. Stálymi členmi niektorých skúšobných komisií boli aj delegovaní zástupcovia profesijných komôr, spĺňali kritériá odbornej spôsobilosti v oblasti odborného vzdelávania a prípravy pre príslušný učebný odbor. Slovenská obchodná a priemyselná komora (SOPK) kópie ich menovacích dekrétov zaslala školám. ZS sa zúčastnilo 6 prizvaných odborníkov z praxe.

Témy na jednotlivé časti ZS boli prevažne vypracované a schválené v zmysle platnej legislatívy. Nedostatky sa vyskytli v uvádzaní učebných pomôcok, ktoré môže žiak používať pri konaní písomnej, ústnej alebo praktickej časti skúšky (Bratislavský a Trnavský kraj). V 1 subjekte (Žilinský kraj) témy pre praktickú časť navrhnuté predmetovou komisiou neboli riaditeľom školy schválené. SOŠ, ktoré realizovali ZS za účasti profesijných komôr, s nimi pri tvorbe tém spolupracovali. V učebných odboroch, v ktorých sa uskutočnila ZS za účasti zástupcov SOPK, vykonali žiaci písomnú aj praktickú časť podľa komorou odsúhlasených vzorových tém.

Priebeh a organizácia záverečných skúšok

V kontrolovaných školách sa ZS uskutočnili v stanovenom termíne, ich jednotlivé časti sa realizovali v príslušnom poradí. Celý priebeh skúšok sa v sledovaných SOŠ riadil vypracovaným harmonogramom. Časové limity na trvanie písomnej a praktickej časti boli dodržané, rovnako rešpektovaný bol čas určený na prípravu a odpoveď, povolené počty skúšaných žiakov v jednom dni skúšobné komisie akceptovali. Praktická časť prebiehala zväčša individuálnym spôsobom predovšetkým v školách, menej na pracoviskách zmluvných firiem. Nedostatky sa vyskytli v učebnom odbore v SOŠ Žilinského kraja, kde nebolo žiakom umožnené na praktickej časti ZS témy žrebovať. Z 13 žiakov so zdravotným znevýhodnením využilo 10 primerané predĺženie času trvania skúšok, pričom 1 z nich mal k dispozícii aj asistenta. V 1 SOŠ (Trnavský kraj) vedenie školy nevenovalo potrebnú pozornosť žiačke so zdravotným znevýhodnením, v písomnej ani v praktickej časti jej náležite nepredĺžili čas trvania záverečnej skúšky.

Činnosť skúšobných komisií riadili a kontrolovali ich predsedovia, sledovali pripravenosť skúšok, hodnotili ich úroveň, usmerňovali činnosť odborníkov z praxe. Spolu s ostatnými členmi skúšobných komisií pristupovali v prevažnej miere k stanoveným úlohám zodpovedne. Počas neprítomnosti ich zastupovali podpredsedovia skúšobných komisií.

Pri hodnotení a klasifikácii písomnej a praktickej časti ZS sa v sledovaných subjektoch postupovalo podľa vopred stanovených kritérií. Počas ústnej časti ZS, rovnako v čase prípravy i pri odpovediach, žiaci zväčša málo využívali učebné pomôcky, preukázali slabšie vyjadrovacie zručnosti, problémy mali aj pri používaní odbornej terminológie. Celkové hodnotenie ZS na všetkých kontrolovaných školách bolo v súlade s platnými školskými predpismi. Delegovaní zástupcovia profesijných komôr sa zúčastnili ústnej časti skúšok, menej praktickej, ojedinele boli prítomní na písomnej časti. Pozitívne vstupovali do priebehu ZS kladením vhodných doplňujúcich otázok najmä z hľadiska aplikácie teórie v praxi, zúčastňovali sa na klasifikácii, aktívne sa vyjadrovali k celkovému hodnoteniu.

V kontrolovaných SOŠ sa ZS zúčastnili 2 žiaci, ktorým bola povolená opravná skúška, vykonali ju podľa doteraz platných predpisov.

Iné zistenia

V SOŠ Žilinského kraja v učebnom odbore technicko-administratívny pracovník vykonali žiaci podľa vzorových tém SOPK len písomnú časť ZS, praktickú konali podľa tém vypracovaných predmetovou komisiou, čím v zmysle Metodických pokynov prípravy a realizácie ZS za účasti SOPK v školskom roku 2008/2009 nespĺnili podmienku na získanie Osvedčenia SOPK.

V súkromnej SOŠ (Banskobystrický kraj) bola úroveň spracovania vzorových tém SOPK pre praktickú časť ZS v dvoch učebných odboroch značne rozdielna. Technická dokumentácia a náročnosť tém v učebnom odbore elektromechanik nemala zodpovedajúcu úroveň, úlohy neboli formulované jednoznačne. Žiaci v uvedenom učebnom odbore využívali pri práci pripravené inštaláčne panely, preto dĺžka trvania praktickej časti a jej náročnosť nezodpovedala požadovaným cieľovým zručnostiam žiakov vyplývajúcich z profilu absolventa. Zároveň bolo sťažené objektívne hodnotenie prác žiakov podľa stanovených hodnotiacich kritérií. Priestorové, materiálno-technické a prístrojové vybavenie dielni nebolo na požadovanej úrovni. Uvedené skutočnosti potvrdil aj delegovaný zástupca SOPK.

Nedostatky vo vzorových témach SOPK sa vyskytli v niekoľkých učebných odboroch v školách Košického kraja. V učebnom odbore technicko-administratívny pracovník sa v zadaniach praktickej časti nachádzali neaktuálne účty, v učebnom odbore autoopravár-mechanik v písomnej časti vzorových tém SOPK nejednoznačné schémy. Nenáležité chyby sa nachádzali na úvodnej strane vzorovej témy SOPK praktickej časti odboru mechanik elektronických zariadení (namiesto učebného odboru bol uvedený študijný odbor; namiesto záverečných skúšok boli uvedené záverečné učňovské skúšky).

V Žilinskom kraji zo 4 delegovaných zástupcov SOPK sa 2 zúčastnili len úvodu písomnej časti ZS a čiastočne konania praktickej časti ZS, na ústnej časti neboli prítomní.

Záver

Vo väčšine sledovaných škôl sa v príprave, v organizácii a v priebehu ZS nevyskytli vážnejšie nedostatky. Termíny na vymenovanie stálych a ďalších členov skúšobných komisií, s výnimkou 1 subjektu, boli akceptované, nedodržané bolo zloženie niektorých komisií v Trnavskom a Košickom kraji. Prevažne v súlade s legislatívou vypracovali a odsúhlasili témy na jednotlivé časti ZŠ, v Žilinskom kraji témy praktickej časti navrhnuté predmetovou komisiou riaditeľ školy neschválil. Skúšobné komisie v kontrolovaných školách zväčša určené povinnosti plnili, neprekročili vymedzený čas na trvanie skúšok ani povolený počet skúšaných žiakov v jeden deň, zohľadňovali rozsah úprav pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, hodnotenie a klasifikáciu realizovali v zmysle platných predpisov. V rozpore s legislatívou v Žilinskom kraji skúšobná komisia na praktickej časti ZS žiakom nedala možnosť témy zrebovať. Delegovaní zástupcovia profesijných komôr sa zúčastnili predovšetkým ústnej časti záverečných skúšok.

Odporúčania a podnety

Ministerstvu školstva SR

- doplniť do vyhlášky o ukončovaní štúdia podrobnosti o spôsobe konania a obsahu ústnej časti záverečnej skúšky (cieľové požiadavky pre príslušné učebné odbory, z ktorých je potrebné vychádzať pri stanovení tém; spôsob riadenia rozhovoru pri skúškach; presné určenie úprav pre žiakov so zdravotným znevýhodnením)
- doplniť do vyhlášky o ukončovaní štúdia termín, v akom musí riaditeľ školy na návrh predmetovej komisie schváliť témy na jednotlivé časti záverečnej skúšky

Slovenskej obchodnej a priemyselnej komore

- prihliadať na dĺžku trvania skúšky pri tvorbe vzorových tém pre praktickú časť záverečných skúšok a obsahovú náročnosť prispôbiť požadovaným cieľovým zručnostiam žiakov vyplývajúcich z profilu absolventa
- poskytnúť delegovaným zástupcom SOPK Metodické pokyny prípravy a realizácie záverečných skúšok za účasti SOPK
- zabezpečiť účasť delegovaných zástupcov na všetkých častiach záverečných skúšok

Riaditeľom SOŠ

- ustanoviť zloženie skúšobných komisií v zmysle platnej legislatívy
- venovať primeranú pozornosť úprave podmienok žiakom so zdravotným znevýhodnením; určiť jednoznačne v časových harmonogramoch čas trvania každej časti skúšky